

**Sisäasiainministeriö
pelastusosasto**

Dnro
SM 2001-1824/Tu-33

Antopäivä
1.10.2001

Voimassaoloaika
toistaiseksi

Säädösperusta
pelastustoimilaki (561/1999)
88§

Palotarkastusohje

Palotarkastusohje on uusittu ottaen huomioon 1999 voimaan tulleen pelastustoimilain sekä myös muun palotarkastuksia koskevan lainsäädännön muutokset. Näiden säädösteknisten tarkistuksien lisäksi muutamia sanontoja on korjattu.

Palotarkastusohje korvataan kokonaan uudella vuoden 2004 alusta voimaan astuvalla asetuksella tai ohjeella.

Pelastusylijohtaja Pentti Partanen

Tekninen johtaja Hannu Olamo

PALOTARKASTUSOHJE

---

1 Yleistä

Palotarkastusten sisällöstä ja suorittamisesta säädetään pelastustoimilain (561/1999) 33-37 §:ssä sekä pelastustoimiasetuksen (857/1999) 14 §:ssä.

Palotarkastuksessa valvotaan, että rakennus tai rakennelma, sen ympäristö ja muut olosuhteet tarkastuskohteessa ovat turvalliset ja että kohteessa on varauduttu onnettomuuksien ehkäisyyn, vahinkojen torjuntaan ja väestönsuojeluun säädöksissä ja määräyksissä vaaditulla tavalla.

Pelastustoimilain 22 §:n mukaan pelastusviranomaisten tehtävänä on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisy siten kuin pelastustoimilaissa säädetään.

Lain 23 § edellyttää, että rakennus ja sen ympäristö on suunniteltava ja rakennettava siten, että palon syttymis- ja leviämisvaara on vähäinen ja pelastustoiminta onnettomuuden sattuessa on mahdollista. Edellä mainitussa tarkoituksessa ne on myös pidettävä kunnossa. Edelleen veloitetaan rakennuksen tai huoneiston omistaja ja haltija huolehtimaan hallinnassaan olevien tilojen sekä niihin säädöksellä tai viranomaisen päätöksellä määrättyjen turvallisuutta edistävien laitteiden kunnossapidosta ja tarkastuttamisesta siten, kuin sisäasiainministeriö tarvittaessa määrää.

Lain 24 §:ssä veloitetaan huolellisuuteen tulta ja vaarallisia aineita käsiteltäessä. Huolellisuusvaatimus koskee myös sellaisia korjaus- ja muita töitä, joissa onnettomuuden vaara tuntuvasti lisääntyy. Niin ikään

veloitetaan jokaista valvomaan, että hänen määräysvaltansa piirissä noudatetaan onnettomuuksien ehkäisemistä koskevia määräyksiä.

Asetuksen 14 §:ssä on määritetty ne palotarkastuskohteet, joissa palo- ja henkilöriskin arvioidaan olevan tavanomaista suuremman ja jotka on tarkastettava vähintään kerran vuodessa.

Asetuksen 15 §:ssä on annettu viranomaisen antaman valistuksen ja neuvonnan tavoitteet ja 16 §:ssä rakennuksen käyttöturvallisuutta edistäviä vaatimuksia.

2 MÄÄRITELMÄT

Palotarkastuksista käytetään tässä ohjeessa käsitteitä yleinen palotarkastus, erityinen palotarkastus, ylimääräinen palotarkastus ja jälkitarkastus.

Yleinen palotarkastus on tarkastuskohteessa määrätyin väliajoin toimitettava pelastustoimilain 34 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdissa ja pelastustoimiasetuksen 14 §:n 1 momentissa tarkoitettu palotarkastus.

Erytinen palotarkastus on tarkastuskohteessa ennen käyttötarkoituksen mukaisen tai käyttötarkoitukseltaan olennaisesti muuttuneen toiminnan aloittamista tehtävä pelastustoimilain 34 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja pelastustoimiasetuksen 14 §:n 2 momentissa tarkoitettu palotarkastus.

Ylimääräinen palotarkastus on tarkastus, jonka toimittamisesta päättää kunnan pelastusviranomainen.

Jälkitarkastus on tarkastus, jossa valvotaan, että palotarkastuksessa annettuja määräyksiä on noudatettu.

Erytiskohde on pelastustoimiasetuksen 14 §:ssä määritetty palotarkastuskohde. Niissä palo- ja henkilöturvallisuudelle aiheutuvan vaaran katsotaan olevan tavanomaista suuremman. Näissä kohteissa palo- ja henkilöturvallisuuden varmistamiseksi edellytetään erityisiä toimenpiteitä.

Kunnan tekemän riskikartoituksen perusteella voidaan määritellä muitakin erityiskohteita.

3 PALVELUTASOPÄÄTÖS

Pelastustoimilain 15 §:ssä tarkoitetussa kunnan pelastustoimen palvelutasoa koskevassa päätöksessä päätetään muut kuin pelastustoimilaissa ja -asetuksessa säädetyt palotarkastuskohteet ja palotarkastusaikavälit sekä tehdään suunnitelma tarkastusten tekemiseksi.

4 VALVONTAREKISTERI

Palotarkastuskohteista pidetään rekisteriä. Rekisteristä on säädetty pelastustoimilain 70 §:ssä. Siitä on hyvä ilmetä ainakin:

1. pelastustoimiasetuksen 14 §:n mukaiset kohteet, niiden omistajat ja haltijat sekä tarvittavat yhteystiedot;
2. tehtyjen palotarkastusten laatu ja ajankohdat;
3. palotarkastuksissa annetut korjausmääräykset ja -suositukset;
4. muut henkilö- ja paloturvallisuutta koskevat erityiset tiedot sekä
5. väestönsuojat.

5 YLEINEN PALOTARKASTUS

5.1 Erityiskohteet

Pelastustoimiasetuksen 14 §:ssä määritetyt erityiskohteet tarkastetaan vähintään kerran vuodessa.

5.2 Asuinrakennukset

Asuinrakennusten ja niihin palo- ja henkilöturvallisuuden kannalta rinnastettavien kohteiden palotarkastusaikavälistä päättää kunta. Tarkastusväliä päätettäessä lähtökohtana voi pitää enintään 10 vuoden väliä.

Asuinrakennusten palotarkastusten tavoitteena on asumisen turvallisuuden ylläpitäminen ja parantaminen sekä tulipalojen ja muiden onnettomuuksien aiheuttamien henkilö- ja omaisuusvahinkojen ehkäiseminen. Tavoitteeseen pääsemiseksi on tarpeellista antaa muun kuntalaisille tarkoitettun valistuksen ja neuvonnan lisäksi opastusta ja neuvontaa myös palotarkastuksen yhteydessä.

Palotarkastusaikaväliä määritettäessä otetaan huomioon mm. seuraavat seikat:

- asukkaiden poistumismahdollisuudet huoneistosta ja rakennuksesta,
- asukkaiden kyky oma-toimiseen pelastautumiseen,
- palon leviämiskaava kohteesta,
- palokunnan toimintavalmius,
- kohteen saavutettavuus,
- alueen riskiluokka,
- rakentamistapa ja -materiaali sekä,
- palo- ja henkilöturvallisuuteen vaikuttavat seikat, jotka on sovittu tarkkailtavaksi nuohouksen yhteydessä.

5.3 Muut kohteet

Muut kuin edellisissä kohdissa mainitut kohteet tarkastetaan kunnan päättämin aikaväleihin

6 ERITYINEN PALOTARKASTUS

Pelastustoimiasetuksen 14 §:ssä tarkoitetuissa erityiskohteissa tehdään palotarkastus ennen suunnitellun toiminnan aloittamista. Tarkastusten tekemistä suositellaan myös muuta yli 3 kerroksista rakennusta käyttöön otettaessa.

Erityisessä palotarkastuksessa tarkastetaan erityisesti, että rakennus pihaluokkaan on henkilö- ja paloturvallisuuden osalta rakennuslupapäätöksen mukainen ja että palokunnan sammutus- ja pelastustoiminnan (operatiivisen toiminnan) edellytykset on turvattu. Tuhopoltojen ennalta ehkäiseminen ja torjunta on syytä ottaa erityisesti huomioon.

Käyttötarkoituksen edellyttämän turvallisuussuunnitelman tulee keskeisten henkilöturvallisuuteen liittyvien kohtien osalta olla valmis ennen kohteen käyttöönottoa. Kokonaisuudessaan turvallisuussuunnitelma esitetään pelastusviranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa käyttöönottamisesta. Samalla pelastusviranomaiselle toteaa, että henkilökunnalla on valmius suoriutua onnettomuustilanteissa tarvittavista pelastus-, alkusammutus-, hälytys- ja muista ensitoimenpiteistä.

Tarpeen mukaan tehdään päätös jälkitarkastuksesta tai ylimääräisestä palotarkastuksesta kohteessa toiminnan jo alettua.

7 YLIMÄÄRÄINEN PALOTARKASTUS

Pelastustoimilain 34 §:n mukainen erityisestä syystä tehtävä ylimääräinen palotarkastus toimitetaan kunnan pelastusviranomaisen harkitessa sen tarpeelliseksi. Erityinen syy voi olla esimerkiksi:

- kiinteistön omistajan tai haltijan pyyntö,
- nuohoojan, tarkastuslaitoksen tai toisen viranomaisen ilmoitus havaitsemistaan palo- ja henkilöturvallisuuteen liittyvistä puutteista,
- rakennus- tai muu työmaa, josta voi aiheutua huomattavaa palovaaraa,
- kohteen palo- ja henkilöturvallisuuden arvioitu heikentyminen kohteeseen tilapäisesti tulevan suuren henkilömäärän johdosta,
- epäily, että palo- ja henkilöturvallisuudessa on oleellisia puutteita.

Kunnan pelastusviranomainen voi tehdä ns. teematarkastuksia esim. kokoontumistiloihin. Ylimääräinen palotarkastus voidaan myös rajata tietyille paloturvallisuuden osa-alueelle, kuten esimerkiksi sammutus- ja pelastustoiminnan edellytysten tarkastamiseen (operatiivinen tarkastus) tai poistumisturvallisuuteen.

8 JÄLKITARKASTUS

Jälkitarkastus toimitetaan, kun yleisessä, erityisessä tai ylimääräisessä palotarkastuksessa on havaittu huomattavia palo- tai henkilöturvallisuutta vaarantavia puutteita, jotka on määrätty korjattaviksi määräajan kuluessa. Jälkitarkastuksessa tarkastetaan, että puutteet on korjattu annettujen määräysten mukaisesti.

9 TARKASTUKSEN TOIMITTAMINEN

9.1 Yleistä

Palotarkastuksen tekee kunnan pelastusviranomainen. Tarkastuskohteen edustajana tulee yleensä kohteen käytöstä riippuen tarkastukseen osallistua omistaja, haltija tai näille suoraan vastuussa oleva turvallisuusasioista vastaava henkilö, kuten esimerkiksi isännöitsijä, toimitusjohtaja, turvallisuuspäällikkö, suojelujohtaja tai tarkastettavan osaston toiminnasta vastaava henkilö.

9.2 Sisältö

Palotarkastuksessa valvotaan, että rakennus tai rakennelma, sen ympäristö ja muut olosuhteet tarkastuskohteessa ovat turvalliset ja että kiinteistön omistaja tai haltija on varautunut onnettomuuksien ehkäisyyn, vahinkojen torjuntaan ja väestönsuojeluun säädöksissä ja määräyksissä vaaditulla tavalla. Rakennuksen ympäristöineen tulee olla paloturvallisuutta ajatellen vähintään rakennusluvan ja kunnan pelastusviranomaisen kohteelle antamien määräysten mukaisessa kunnossa. Niinikään kiinnitetään huomiota järjestykseen, joilla on merkitystä palokunnan toiminnan kannalta. Edelleen todetaan, että säädöksissä vaadittujen tai viranomaisen määräämien automaattisten sammutus- ja paloilmoitinlaitteistojen sekä muiden turvallisuutta edistävien laitteiden ja laitteistojen kunnossapito ja tarkastukset on tehty vaatimusten mukaisesti. Kohde tarkastetaan silmämääräisesti tehden pistokokeita. Vastuu laitteiden toimivuudesta on kohteen omistajan ja haltijan.

Palotarkastuksen yhteydessä käydään läpi kohdetta varten tehty pelastustoimilain 9 §:n tarkoittama turvallisuussuunnitelma. Sen yhteydessä selvitetään, ovatko kohteen omistaja, haltija ja toiminnasta vastaavat selvittäneet kohteen turvallisuusriskit ja ottaneet huomioon palokunnan toimintamahdollisuudet. Kaikkia yksityiskohtia ei ole aina tarpeen käydä läpi.

Tärkeää on tarkastaa toimiiko kohteen oma turvallisuusjärjestelmä suunnitellulla tavalla ja ovatko turvallisuutta koskevien sisäisten tarkastusten pöytäkirjat asianmukaisessa kunnossa. Edelleen on tärkeää selvittää, että turvallisuuden ylläpitämiseen ja edistämiseen tähtäävät tehtävät ja vastuu on tarpeen mukaan asianmukaisesti jaettu ja henkilökunta koulutettu. Varmistetaan onko kohteen turvallisuusorganisaatiolla valmius suoriutua alkutoimenpiteistä.

Tarkastuksessa on erityisesti syytä ottaa huomioon tuhopolttojen ennalta ehkäiseminen ja torjunta.

Palotarkastuksessa tarkastetaan myös kiinteistön väestönsuoja ja sen laitteiden toimivuus asianomaista suojatyyppiä koskevan määräyksen mukaisesti. Suojan tiiviyn voi palotarkastaja harkintansa mukaan hyväksyä muun pätevän tarkastajan tekemän mittauksen perusteella.

Palotarkastuksen yhteydessä annetaan myös neuvontaa ja valistusta tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

Seuraavassa on luettelo seikoista, joihin palotarkastuksessa kohteen luonne huomioon ottaen erityisesti kiinnitetään huomiota.

1. Palokunnan operatiivisen toiminnan edellytykset,
  - kohteen saavutettavuus ja pelastusteiden merkintä (liikenne- ja pihamaajärjestelyt),
  - opasteet kohteeseen (katukilpi, talon numero, alueen opastetaulu),
  - opasteet kohteessa (paloilmoitin, sprinkleri, savunpoisto ja vaaratekijät),
  - kohdekortti,
  - sammutusveden ja muiden sammutusaineiden saatavuus,
  - sammutusreittien käyttökelpoisuus sekä
  - savunpoistojärjestelyt.
2. Henkilökunnan valmiudet, koulutus ja turvallisuuskulttuuri
  - tulipaloon ja muihin onnettomuuksiin liittyvät erityiset vaaratekijät kohteessa,
  - uloskäytävien, varateiden ja palo-osastojen tarkoitus,
  - paloturvallisuutta palvelevien laitteiden yleiset toimintaperiaatteet,
  - omien ensitoimenpiteiden merkitys ihmisten ja omaisuuden pelastamisessa,
  - henkilökunnan palontorjunta- , pelastus- ja ensiapukoulutus,
  - väestönsuojan ja sen varusteiden käyttö ja hoito sekä
  - toimintaohjeet eri vaaratilanteita varten.
3. Rakennuksen turvallisuussuunnitelma
  - pelastustoimiasetuksen 10 - 11 §:n mukainen turvallisuussuunnitelma,
  - vaarallisten aineiden käyttö, valmistus ja varastointi,
  - tulitöiden paloturvallisuus,
  - syttymisvaaran poistaminen sekä
  - poistumis- ja toimintaohjeet tilojen käyttäjille.
4. Rakennuksen palo- ja henkilöturvallisuus
  - 4.1 Yleistä
    - kohteen ja tilojen käyttötapa suhteessa rakennuslupa
    - kohteen huolto ja kunnossapito sekä huoltokirja palo- ja henkilöturvallisuutta koskevilta osilta
    - palo-osastojen tiiviys ja palo-ovien toimintakunto
    - kulkureittien, uloskäytävien ja varateiden kulkukelpoisuus ja niiden opasteet
    - sisusteet ja pintaverhoukset
  - 4.2 Seuraavista laitteista ja laitteistoista käydään läpi tarpeellisilta osin

asennus - ja tarkastustodistukset, kunnossapitopäiväkirjat tai muut toimintakunnon toteamiseen liittyvät asiakirjat. Toimintakunto todetaan tarvittaessa pistokokein.

- merkki- ja turvavalot,
- alkusammutuskalusto,
- palovaroittimet,
- automaattiset sammutuslaitteistot,
- paloilmoinilaitteistot,
- savunpoistolaitteistot,
- tulisijat ja hormit,
- nuohous,
- sähkö- ja kaasulaitteet sekä niiden tarkastukset,
- öljysäiliöiden tarkastukset sekä
- väestönsuoja varusteineen.

5. Tuhopolttujen ennalta ehkäiseminen ja vahinkojen rajoittaminen

- kulunvalvonta,
- tavaroiden ja jätteiden varastointi,
- ullakot, kellarit ja porrashuoneet sekä
- valaistus.

10 PALOTARKASTUSPÖYTÄKIRJA

10.1 Palotarkastuspöytäkirjan sisältö

Palotarkastuksesta laaditaan aina pöytäkirja. Palotarkastuspöytäkirjaan kirjataan tarkastuksessa korjattavaksi määrätyt puutteet, jotka johtuvat määräysten ja säännösten noudattamisen laiminlyönnistä tai puutteista rakennuksen ja sen ympäristön turvallisuudessa.

Palotarkastuspöytäkirjaan, johon liittyy määräys, liitetään aina hallintolainkäyttölain (586/1996) mukainen valitusosoitus

Palotarkastuspöytäkirjasta ilmenee ainakin:

1. tarkastuksen kohde ja ajankohta;
2. tarkastuksen suorittajan nimi;
3. muiden tarkastukseen osallistuneiden nimet;
4. tarkastuksen laji;
5. annetut korjausmääräykset;
6. mahdolliset pelastusviranomaisen muuttamat paloilmoinimien ja sammutuslaitteistojen tarkastusaikavälit;
7. korjaussuosituksen selvästi määräyksistä eriteltyinä sekä
8. korjaustoimenpiteille annettu määräaika.

10.2 Korjausmääräys

Mikäli kohteessa tavataan paloturvallisuusmääräyksen laiminlyönti, joka ei ole vähäinen tai jota ei heti korjata, on palotarkastuspöytäkirjassa annettava korjausmääräys ja asetettava toimenpiteelle kohtuullinen määräaika. Kohteen omistajaa tai haltijaa on kuultava asian johdosta. Kuulemisesta on hyvä mainita palotarkastuspöytäkirjassa.

Jos tarkastuskohteessa havaitaan sellaisia puutteita, että rakennus olisi tarkastuksen suorittajan mielestä vaarallisena purettava tai siinä olisi suoritettava rakennuslupaa edellyttäviä korjauksia taikka kohteen käyttötarkoitus on oleellisesti muuttunut, on asiasta ilmoitettava kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle.

10.3 Korjaussuositus

Mikäli kohteessa havaitaan turvallisuutta vaarantava puute, joka on vähäinen tai joka ei johdu määräysten laiminlyönnistä eikä rakennuksen huonosta hoitamisesta, voi tarkastuksen suorittaja antaa suosituksen puutteen korjaamiseksi. Tällainen toimenpide voi tulla kysymykseen, jos kohde ei turvallisuustasoltaan täytä voimassa olevia määräyksiä, mutta sen sijaan täyttää rakennusluvan mukaisen rakentamisajankohdan turvallisuustason.

11 TOIMINNAN KESKEYTTÄMINEN

Jos palotarkastuksessa tai muutoin havaittu puutteellisuus tai virheellinen menettely aiheuttaa välittömän onnettomuusvaaran, on kunnan pelastusviranomaisella oikeus heti keskeyttää toiminta ja määrätä onnettomuuden ehkäisemiseksi välttämättömistä toimenpiteistä. Määräystä on heti noudatettava. Määräykseen on liitettävä edellisen kohdan mukainen valitusosoitus.

12 TURVALLISUUSTASON PARANTAMINEN PELASTUSVIRANOMAISEN MÄÄRÄYKSELLÄ

Jos palotarkastuksessa todetaan, että rakennuksessa tai muussa kohteessa harjoitettu toiminta tai olosuhteet aiheuttavat palo- tai henkilöturvallisuudelle tai ympäristölle tavanomaista suuremman vaaran voi kunnan pelastusviranomaisen pelastustoimilain 31 §:n 2 momentin nojalla määrätä hankittavaksi tarkoituksenmukaista sammutuskalustoa ja muuta pelastustyötä helpottavia laitteita sekä ryhtymään muihinkin välttämättömiin varokeinoihin ihmisten ja omaisuuden turvaamiseksi.

Ennen määräyksen antamista on omistajalle tai haltijalle varattava mahdollisuus tulla kuulluksi. Kuuleminen on suositeltavaa suorittaa kirjallisena. Turvallisuustason parantamismääräys annetaan erillisenä kirjallisena viranomaismääräyksenä. Määräykseen on liitettävä kohdan 10 mukainen valitusosoitus

13 PAKKOKEINOT

Jos palotarkastuspöytäkirjalla tai pelastustoimilain 31 §:n nojalla annettua korjausmääräystä ei noudateta, voidaan määräystä tehostaa uhkasakolla tai teettämisuuskalla (pelastustoimilaki 81 § ja uhkasakkolaki 1113/1990)